

Hristo Bojčev
www.hristoboytchev.com

PUKOVNIK PTICA

Prevod sa bugarskog: Blagoje Nikolić E-mail: blajonik@yahoo.com

LICA:

DOKTOR
FETISOV
HAČO
MATEJ
KIRO
DAVUD
PEPA

PROLOG

DOKTOR: Kažu da u psihijatriji normalnog lekara nema. Možda je baš to razlog da se, nakon studija, okrenem njoj: ja sam često puta upadao u depresije pred apsurdnim pitanjima bitisanja koje filozofija naziva egzistencijom. Da, ja nikada nisam bio čovek koji pravolinijski razmišlja i koji je ubeđen u svoje mišljenje. Uvek sam verovao da u svakom konfliktu ima mnogo istina i nikada nisam bio siguran iza koje od njih bih stao. To se, pak, u psihijatriji naziva "Hamletov kompleks".

U okružnom psihijatrijskom dispanzeru, u kome su carili uobičajena beda i prenatrpanost, rekoše mi da im je preko potreban mlad i energičan lekar specijalista kao što sam ja. Samo ne tu, nego u njihovoj filijali "Svetih četrdeset mučenika", koja je dobila ime po bivšem manastiru negde u planinama, gde je nastanjeno desetak vrlo interesantnih, ali bezopasnih slučajeva. "Lekarskog rizika nema – rekoše mi – ali ni lekara nema." Dispanzer je bio samo nekih 43 kilometara odavde.

Putovali smo jako dugo razlokanim planisnskim putem. Planina je postajala sve divljija i sve veličanstvenija, a put sve više razrovan i urušen. Tokom celog puta nikoga nismo sreli. Na kraju, na samom dnu ogromne i zloslutne klisure, okružene okomitim liticama, iznikoše manastirske ruine.

Veče. Šum automobila i svetlost farova.

VOZAČ: To je manastir. Ja se vraćam. Magla već pada, a ovde ima i vukova.
DOKTOR: Kakvih vukova?
VOZAČ: Pravih. Tu se kriju dok ne padne sneg.
DOKTOR: A kada padne sneg?
VOZAČ: Onda ih je još više.

DOKTOR: I kako onda dopremate hranu?
VOZAČ: Nikako.
DOKTOR: Nisam razumeo?
VOZAČ: Razumećeš.
DOKTOR: Osim pacijenata, živi li tu još neko?
VOZAČ: Pa rekoh ti. Vukovi.
DOKTOR: Bogte!
VOZAČ: To ti je to. 'Ajde...

SLIKA PRVA

Bolesnička soba: kreveti i stari televizor. Hačo zaneto nešto čita, okrenut leđima ka vratima. Na krevetu pored prozora, uperio beživotni pogled prema vani, sedi nepomično Fetisov, zarastao u ogromnu bradu i kosu. Svi su umotani u ćebad i natrontani svakojakom odećom. Ulazi doktor.

DOKTOR: Dobro veče.

Niko ga i ne pogleda.

DOKTOR: *(glasnije)* Dobro veče.

Niko ne reaguje.

DOKTOR: *(viče)* Dobro veče!

Isti rezultat.

DOKTOR: *(viče)* Izvinite, da niste možda gluvi? Tri puta sam rekao "dobro veče".

Kroz druga vrata proviruje Pepa.

PEPA: *(zuri u doktora)* Da se mi slučajno ne znamo sa carinarnice na Dunav mostu?

HAČO: *(ugleda doktora)* Vi ste novi pacijent?

DOKTOR: Ja sam novi lekar.

HAČO: *(učtivo)* Drago mi je. Bio sam student na Pozorišnoj akademiji. Da vam kažem li jedan monolog?

DOKTOR: Maločas sam rekao "dobro veče".

HAČO: Izvinite, nisam vas video.

DOKTOR: Prosto sam vikao...

HAČO: Potpuno sam gluv, doktore...

DOKTOR: *(pokazuje na Fetisova, koji i dalje nepomično sedi u istoj pozi.)* Da li je i on gluv?

HAČO: Ne znam. Nikada ga nisam video da govori. Znam samo da ga zovu Rus.

DOKTOR: Gde je sestra?

HAČO: Pobegla.

DOKTOR: Čime se grejete?

HAČO: Ničim. Živimo u jednoj sobi, da nam je toplije.

DOKTOR: Ti si, znači, gluv?

HAČO: Potpuno. U kasarni mi eksplodirala granata u rukama. I potpuno sam ogluveno...

DOKTOR: A kako sada čuješ?

HAČO: Nikako. Čitam sa usana. Izvinite, kojiko je sati?

DOKTOR: Pola osam.

HAČO: Za pola sata počinju vesti.

Pepa sve vreme nešto računa nad gomilom listova i šapuće nekakve cifre. Onda pada na kolena.

PEPA: Sto devedest i pet hiljada i 375! Bože, oprosti mi! *(Nastavlja da šapuće nekakvu molitvu.)*

MATEJ: *(udara silno po vratima i viče izvana)* Ulazim!

DOKTOR: Neko hoće da uđe.

HAČO: Sigurno je Mali. *(Prema vratima.)* Ulazi, ulazi.

MATEJ: *(otvara uplašeno i zastaje do vrata)* Ulazim!

HAČO: Dobro, de, uđi.

MATEJ: Niko da se nije mrdnuo!

HAČO: Dobro, dobro...

MATEJ: Kako dobro, kad mrdaš.

HAČO: Evo, prestajem. *(Stoji nepomično.)*

Matej pažljivo ulazi, provlači se, priljubljen uza zid i prati uplašenim pogledom druge. Doktor zakorači, Matej, sleđen od užasa, stane, paleći malu crvenu baterijsku lampu.

MATEJ: Ne mrdaj! Jedan pogrešan korak i ode na doživotnu robiju.

HAČO: On je lekar.

MATEJ: Pa šta ako je lekar? Pred sudom su svi jednaki. *(Zavlači se pod najudaljeniji krevet.)* Sada možete da se krećete, ali samo da me neko nagazi!

DOKTOR: Šta se to ovde dešava?

HAČO: Misli da je mnogo mali i plaši se da ga neko ne nagazi.

MATEJ: Samo uveče. Danju sam normalan ali kad počne da pada mrak, počinjem da se smanjujem, smanjujem i kada se smrači postajem sasvim mali. Kao vrabac. Nosim crvenu lampu jer, ako me neko nagazi u mraku, bez veze će da istrune po zatvorima.

PEPA: *(podigne glavu sa svojih proračuna)* 380 740! Bože, oprosti mi!
Ulazi Davud, držeći se za prepone.

DAVUD: Odrezaću ga! *(Vadi nož.)*

MATEJ: Kreći se desno! *(Pali lampu.)* Kreći se desno i gledaj kuda ideš!

DAVUD: Čvrsto sam rešio – otseći ću ga!

MATEJ: Seci, ali gledaj gde gaziš.

DAVUD: *(ugleda doktora)* Imamo novog ludaka?

HAČO: To je doktor.

DAVUD: *(zatrepće)* Doktor?!

DOKTOR: Da, ja sam lekar.

DAVUD: Doktore, jako mi je loše!

DOKTOR: Boli?

DAVUD: Još gore! Odrezaću ga!

HAČO: Reži ga posle. Sada počinju vesti.

Vrata se uz škripu polako otvaraju. Na pragu zastaje Kiro i koleba se da li da uđe. Na kraju seda do Hačo.

HAČO: Ne sedaj do mene. Ništa više nemam. Evo, pogledaj. (*Prevrće džepove. Kiro se premešta do Davuda.*)

DAVUD: Nemam ni ja. Eto. (*I on prevrće svoje džepove.*)

Kipo odlazi do praznoga kreveta u uglu i seda.

MATEJ: (*viče odozdo*) O-o-o-o! Ne na mene! Ideš u zatvor.

KIRO: Bio sam već tamo. Nije gore nego ovde.

DOKTOR: (*Kiri*) Ja sam novi lekar. Od čega patite?

KIRO: Ni od čega. Svi patimo.

HAČO: Alkoholičar. Krade i sve propije.

KIRO: Nije tačno. Kradem ali ne propijam.

DAVUD: A gde je manastirsko vino?

KIRO: Vino nisam ukrao. Našao sam ga.

MATEJ: A benzin za džip?

DOKTOR: Kakav džip?

DAVUD: Rashodovan. Vojska nam ga je poklonila. I pola tone benzina su nam dali, a on ga ispio.

HAČO: Tiho-o! Vesti!

Haco uključuje televizor, pojavljuje se crno-bela najavna špica vesti, ali se ne čuje nikakav zvuk. Svi su uprli pogled u ekran, osim Rusa koji i dalje nepomično zuri u prozor.

DOKTOR: (*začudo ih posmatra*) Nema zvuka?!

SVI: Psssst!

DOKTOR: (*tih*) Zašto nema zvuka?

DAVUD: Pokvaren je.

Pojavljuje se spiker i počinje da miče usnama. Tog trenutka Hačo, upiljio pogled u usta spikera, počinje da ga ozvučava:

HAČO: Dobro veče, dame i gospodo. I danas su nastavljeni žestoki okršaji na Balkanu. Snage UN su ponovo pokušale da dopreme konvoj sa humanitarnom pomoći, ali je konvoj bio zaustavljen od strane protivničkih snaga...

Zatamnjenje

SLIKA DRUGA

DOKTOR: (*telefonira*) Halo, halo! Okružni dispanzer psihijatrije? Glavni lekar? Halo, gospodine doktore, javljam se iz "Sv. 40 mučenika". Nema lekova, nema ni posteljine, odeće, hrane... Molim? Pomoć iz vojnog garnizona? Da, da! Imamo kozerve paradajza, ali im je istekao rok trajanja. Šta? Da

ih pojedemo dok se još nisu pokvarile? Lekova uopšte nema... Potrebni su nam novi lekovi. Halo, lekovi? Čujete li? Daću vam spisak... Halo? Halo? Halo?

Doktor u očajanju tresne slušalicu i počne da traži nešto po džepovima.

DOKTOR: Bože!

Otvora kofer sa svojim stvarima i očajno nastavlja da traži. Na vratima se kuca.

DOKTOR: (Viče.) Ne!

U kabinet ulazi Davud, držeći se za prepone.

DAVUD: Užas, doktore!...

DOKTOR: Šta?

DAVUD: Potpuna impotencija!

Doktor nastavlja da prekopava po prtljagu, a onda prelazi na ormar sa lekovima.

DOKTOR: (čita etikete na lekovima) Luminal, dizepan, valerijan...

Baca lekove u stranu i nastavlja da traži.

DAVUD: (ponavlja) Potpuna impotencija...

DOKTOR: Koliko si već ovde?

DAVUD: Ima pola godine.

DOKTOR: Imaš li ženu?

DAVUD: Ne znam... Ako već nije pobjegla... Zar ti nisam rekao – ovde sam već šest meseci. Potpuna impotencija!

DOKTOR: A dece?

DAVUD: Šest. I verovatno ću sa toliko i da ostanem...

DOKTOR: Zar nije dovoljno?

DAVUD: Kad već više ne može... (Počinje da rida.) Velika bruka, doktore! Čitava mahala mi se potsmeva. Ako Ciganin ni to ne može, šta mu onda preostaje.

DOKTOR: Popraviće se to.

DAVUD: Oooh! Znam ja ko može da me sredi, ali neće.

DOKTOR: Ko?

DAVUD: Pepa Carinica. Samo ona može da me sredi.

DOKTOR: Kako će to da te sredi?

DAVUD: One svašta znaju...

DOKTOR: Carinici?

DAVUD: Ne. Kurve... Da je pozovem?

DOKTOR: Baš sada?

DAVUD: Čeka u hodniku. (Otvora vrata) Ulazi! (Doktoru) Kaži joj da preuzme moj slučaj.

Pepa ulazi, ogrnuta belim čaršafom poput monahinje. Doktor nastavlja da traži.

PEPA: Sećaš me se, a?

DOKTOR: Odakle?

PEPA: Dunav most. Ti beše vozač kamiona TIR br. 29-86 A, sofijska registracija. Sve vas pamtim. Po 15 kamiona sam obrađivala dnevno čitavih 5 godina.

DOKTOR: Bili ste carinik?

PEPA: Može i tako da se kaže. Jedna usamljena carinica na carini ljubavi. Svi muškarci me poznaju.

DOKTOR: Svi?!

PEPA: 5 godina po 365 dana pravi 1825. Pomnoži sa 15 na dan – izlazi tačno 28375 duša. Sve sam dokumentovala! Pepu poznaju svi muškarci!

DOKTOR: Dobro, ali njih 28375 nisu svi muškarci na ovom svetu?

PEPA: Da, ali kad se svako od njih pohvali drugoj dvojici, iznosi tačno 65125. Kad se ovi pohvale još dvojici drugih – pravi 195375. A kada se oni pohvale još po dvojici...

DAVUD: 195 375! Toliki narod može, samo ja ne mogu...

PEPA: Utonula sam u greh do guše...

DOKTOR: Uzimate li neke lekove?

PEPA: Kakve lekove? Zar sam ja u bolnici?

DOKTOR: Nego gde ste?

PEPA: Pa u manastiru. Rekla sam i glavnom doktoru da hoću u manastir i on me poslao ovamo. Sada okajavam grehe u postu i molitvama. Htela bih da postanem kao Majka Tereza. *(Umota čaršaf oko glave i izlazi.)*

DAVUD: *(Za njom)* Čekaj, vrati se. Doktor hoće nešto da ti kaže...

DOKTOR: Ne sada. Za danas sam završio.

Doktor pokušava da zatvori vrata za njima, ali spolja neko navaljuje da uđe.

KIRO: *(spolja)* Pomoć! Pomoć!!

Na kraju KIRO uspeva da otvori vrata i nagrne unutra.

KIRO: Doktore, tuku me!

DOKTOR: Tuku te, zato što kradeš

KIRO: Ja to ne radim namerno.

DOKTOR: Jel tačno ono sa manastirskim vinom?

KIRO: Našao sam ga u podrumu...

DOKTOR: I šta si s njim uradio?

KIRO: Popio sam ga.

DOKTOR: A benzin?

KIRO: I njega.

DOKTOR: Molim? Popio si benzin?!

KIRO: Prvo sam ga prodao...

DOKTOR: Gde si ga prodao?

KIRO: U Srbiji.

DOKTOR: Prošao si granicu u pidžami?!

KIRO: Bio sam u spavaćim kolima... Ja to ne radim namerno. Ovde su me doveli da me, navodno, leče, a ja sam počeo još više da kradem. Eto, danas ponovo... *(Baca novac na sto.)*

DOKTOR: Čiji je to novac?

KIRO: Od drugih ludaka.

DOKTOR: Odmah im vrati.

KIRO: Nema nikakvog smisla. Opet ću da im ga ukradem.

DOKTOR: Onda ga drži kod sebe i daj im kada im je potreban.

KIRO: Ja to i radim. Evo. *(Vadi list hartije.)* Od Hača uzeto 700 – vraćeno 580. Od Mateja uzeto 1200 – vraćeno 900. Kod mene je sve tačno. Pepi sam čak dao i više nego što sam uzео...

DOKTOR: *(začuden)* Kada si sve to uspeo!

KIRO: Još sinoć. Ovo je vaše. *(Daje mu kutiju sa ampulama.)* Ja morfijum ne upotrebljavam. *(Izlazi.)*

Doktor snažno udahne ne bi li se smirio od pretrpljenog šoka, potom zaključava vrata, otvara ampulu i zabija iglu u ruku. Napolju neko kuca na vratima.

HAČO: *(spolja)* Doktore, doktore!

DOKTOR: *(viče)* Ne!

Doktor vadi iglu i smireno se opušta.

DOKTOR: Sve što sam o sebi rekao je istina, osim jedne stvari – istina je da ja nisam lekar. Ja sam prosto narkoman. Nekoliko puta su me lečili na psihijatriji – jedini rezultat je bio taj da sam heroin zamenio morfijumom. Na klinikama se morfijum lakše pronađe... I još nešto: dok su me bezuspešno lečili, pročitao sam sve udžbenike iz psihijatrije. Tako sam stigao do ideje da se izdajem za lekara, da bih mogao da nabavljam morfijum. I eto me sad tu s mojom lažnom diplomom i poslednjih deset ampula morfijuma. Nadao sam se da ću ovde da pronađem još. Ovde, međutim, morfijuma nema i moram da čekam novu pošiljku lekova. Eto, to je to.

Zatamnjenje. *Spolja se čuje glas Glumca.*

HAČO: Dame i gospodo, dobro večer. I danas su nastavljeni žestoki okršaji na Balkanu. Snage UN su ponovo pokušale da dostave konvoj sa humanitarnom pomoći, ali je konvoj bio zaustavljen od strane protivničkih snaga...

SLIKA TREĆA

Rus gleda kroz prozor dok Doktor, još uvek pod dejstvom narkotika, čita njegovu anamnezu.

DOKTOR: *(čita)* "Dimitrij Fetisov, 49 godina. Otac – Rus, majka – Bugarka. Završio visoko vojno obrazovanje u Bugarskoj i generalštabnu akademiju u Sovjetskom savezu. Dobrovoljac u Bosni, gde gubi svoju porodicu i ispada u tešku šizofrenu depresiju. Dve godine nije progovorio. Živih rođaka u Bugarskoj nema." *(Diže glavu prema Fetisovu.)*

DOKTOR: E, hoćemo li da govorimo?

Fetisov se ne pomera.

DOKTOR: Koji smo danas dan?

Ista reakcija.

DOKTOR: Da... I ja ne pamtim datume... Čime ste se do sada bavili?

PEPA: Vozač kamiona. Crveni kamion moskovske registracije.

DOKTOR: (viče) Halo, da li me vi čujete?

HAČO: Posle eksplozije u kasarni i ja nisam mogao da čujem... Naučio sam se u stroju. Gledam vodnika u usta i pratim šta dugi rade. Prvo sam naučio da čujem "mirno", zatim "na levo" i "na desno". Posle "korakom napred marš"... I postepeno sam stigao do Pozorišne akademije...

DOKTOR: Posle eksplozije?

HAČO: Da. Posle eksplozije. Nakon godinu dana počeo sam da razumem svaku reč po pokretu usana. Spremio sam se za ispite, naučio sam monologe, dijaloge, položio sve ispite i primiše me. Cela komisija mi je aplaudirala i niko nije razumeo da sam potpuno gluv. Zvali su me "onaj s velikim očima", zato što sam celo vreme buljio, da vidim šta govore. Pet puta su me terali da recitujem stihove.

DOKTOR: Koje stihove?

HAČO: "Dva lepa oka". Sad ću da vam ih izrecitujem...

DAVUD: Počinju vesti!

DOKTOR: I, šta se posle desilo?

HAČO: Studirao sam mesec dana i onda je stiglo pismo od komandanta puka. "Mnogo vam zahvaljujemo za vaš gest prema nesrećnom vojniku Ivanovu. Iako je u potpunosti gluv, on je veoma talentovan..." i td.

Doktor je skoro zaspao.

DAVUD: Počinju vesti, doktore!

DOKTOR: Zar ih nismo juče već čuli?

HAČO: Dobro večer, dame i gospodo. I danas su nastavljeni žestoki okršaji na Balkanu. Snage UN su ponovo pokušale da dostave konvoj sa humanitarnom pomoći, ali je konvoj bio zaustavljen od strane protivničkih snaga... Spiker UN-a je izjavio da će ove noći započeti dostavka humanitarne pomoći iz vazduha, avionima Britanske avijacije..."

DAVUD: Ti svake večeri ponavljaš jedno te isto...

HAČO: Ja ne izmišljam vesti. Govorim onako kako jeste.

KIRO: Promeni barem zapete. Sa jednim te istim tekstom teraš već šest meseci...

HAČO: Nije tačno! Sad sam, na primer, rekao da će noćas da spuštaju humanitarnu pomoć avionima, a sinoć to nisam rekao.

DAVUD: Rekao si.

HAČO: Za avione nisam.

KIRO: Meni je, u principu, sve jedno. Stvar je u tome da tekst treba menjati...

HAČO: Ja ne mogu da menjam vesti. Vesti nisu monolozi. Monologa znam koliko hoćeš i mogu svake večeri da vam kazujem neki drugi. Evo, počinjem. Prvi monolog – tragikomičan...

Svi polaze prema vratima.

HAČO: Samo jedan! Čekajte, samo jedan.

Trči za njima napolje. Ostaju samo Pepa i Davud.

DAVUD: Molim te! Samo ti možeš da mi pomogneš.

PEPA: Rekla sam ti već. Ne.

DAVUD: Samo da legnem do tebe?

PEPA: Ne!

DAVUD: Znaš da ništa ne mogu da uradim...

PEPA: Čak i misao je greh.

DAVUD: Ti nemoj ništa da misliš, ja ću sam...

PEPA: Ne!

DAVUD: Pomogni mi, bolestan sam. Učini dobro delo!

PEPA: Ne!

DAVUD: Učini dobro delo i Bog će da ti oprostí. Bog će sve da ti oprostí.

Pepa ćuti.

DAVUD: Sve će da ti oprostí.

PEPA: Stvarno tako misliš?

DAVUD: Normalno. Bog više voli grešne, nego pravedne. I Doktor je tako rekao.

Doktor nešto mrmlja u snu.

DAVUD: Eto, jesi čula?

PEPA: Zaveži mi oči da ne gledam greh.

DAVUD: Sad ću ja. *(Veže joj oči.)*

PEPA: Veži i svoje!

DAVUD: Dobro! *(Vezuje i sebi oči.)*

Drugi bolesnici ulaze na prstima i zabrinuti, ali sa interesovanjem, čekaju rezultat.

PEPA: *(prekrsti se)* Bože, oprostí mi!

DAVUD: Bože, pomozí mi!

Ostali bolesnici se s nadom, takođe, prekrste. Njih dvoje se skrivaju iza kreveta... Malo zatim, Davud ustaje uplakan.

DAVUD: Bože, zašto me tako kažnjavaš. Zašto, Gospode?

PEPA: Hvala ti, bože, što me od greha spasi!

DAVUD: Što me kazni, Gospode! Nije li mi dovoljno što sam Ciganin, a sad i ovo... Ako sam Ciganin, zar nisam čovek. Videćeš ti, Gospode, ko smo mi Cigani!

Baca se, besno, na druge bolesnike.

DAVUD: Šta gledate? Znete li vi ko smo mi Cigani? Znete li? Vi ste Cigani, ja sam Rom. Rom! Mi, Cigani, smo osnovali Rim. Jeste li čuli za ona dva brata: Romula i Rema, koje je vučica zadojila? Eto, taj Romul je čisti Rom. Zato se i grad zove Rim, na italijanskom - Roma. To dolazi od Rom. A, Romeo i Julija? I Romeo – i on je Rom. A, Roman Polanski? I on. Mi Romi imamo svoju državu – Romaniju. I na proleće, na ciganskom saboru u Brašovu proglasiće me za ciganskog barona. Videćete onda ko sam ja! Videćete!

Bes mu polako prelazi u plač i on izlazi, rastresan neutešivim jecajima.

Zatamnjenje. Zatamnjenje prelazi u noćnu oluju. Zavijanje vetra ispunjava scenu, sevaju munje i odjekuju gromovi. Zvuci oluje se mešaju sa rikom nisko letećih aviona.

DOKTOR: Dođe zima i sneg zatvori planinske puteve. Niko se nije interesovao za nas i tako smo mi – šestoro ludih i jedan narkoman – ostali zavejani snegom usred planina. I vesti sa fronta su bile jedne te iste, ali me one nisu interesovale. Ja sam imao jedan drugi svet u koji sam uvek mogao da pobegnem – jedan nepostojeći, ali prekrasan svet, u kome je moglo ljudski da se živi i gde su ljudi bili anđeli. Ali, ostalo mi je samo nekoliko ampula i trebalo je da potražim neko drugo mesto, gde bih mogao da nađem drogu. Te je noći oluja bila neobična, jer je grmelo usred novembra. Cele noći nad manastirom su tutnjali nekakvi, u oluji izgubljeni, avioni, ali najneobičnije je bilo ono što ujutru videsmo u dvorištu manastira...

SLIKA ČETVRTA

Jutro u dvorištu manastira. Na sred dvorišta – velika kartonska kutija sa amblerom UN, zakačena za padobran, kojim je verovatno spuštena. Pojavljuje se Kiro sa dve kante za benzin. On dugo razgleda kutiju sa svih strana. U tom trenutku se začuje piskav Hačov glas.

HAČO: Stoj!

KIRO se sledi, s rukama podignutim uvis.

HAČO: Gde si to ukrao?

KIRO: Nigde. Bilo je tu.

HAČO: Sinoć ga nije bilo.

KIRO: Sigurno je palo noćas.

HAČO: S neba?

KIRO: Čim je s padobranom, znači sigurno...

Pojavljuje se Doktor.

DOKTOR: Šta se tu dešava?

HAČO: Ukrao je jedan paket UN-a

KIRO: Nisam. Hteo sam da ga ukradem, ali nisam.

Doktor razgleda natpise.

DOKTOR: To je humanitarna pomoć namenjena okupiranim zonama.

HAČO: Zar vam sinoć nisam rekao da će da spuštaju pomoć iz vazduha.

KIRO: Okupirane zone su odavde na 500 kilometara.

HAČO: Zalutali su u oluji.

DOKTOR: To je moguće.

HAČO: Oni ne prave razliku. Za njih je sve Balkan. Rekli im "pusti iznad Balkana" i oni pustili.

DOKTOR: Šta ćemo sad da radimo?

KIRO: Da ga vratimo UN-u?

HAČO: Sinoć ništa nismo jeli...

Doktor se koleba.

KIRO: Možda ima lekova protiv bolova, morfijum?... Da otvaram?

DOKTOR: Otvaraj!

Otvara paket i najpre vadi svilenu zastavu UN-a, a ispod nje – paketi sa vojnim uniformama.

HAČO: Vojne uniforme?

KIRO: Još i bolje – u Srbiji će odmah da ih kupe.

Tog trenutka dotrčava Davud.

DAVUD: Doktore, našao sam paket sa konzervama i čokoladom.

DOKTOR: Gde?

DAVUD: Iza manastira.

Pristiže i Matej.

MATEJ: Doktore, šuma naokolo je prepuna paketa.

KIRO: Nosite sve u skladište!

DOKTOR: A ako ih potraže?

KIRO: Ko će da ih traži? Englezi?

ZATAMNJENJE.

DOKTOR: Morfijuma, naravno, nije bilo, ali sam od tog trenutka prestao da telefoniram u Okružni dispanzer psihijatrije. Ne znam ko je u tom ratu bio kriv, a ko prav, ali sam siguran da, ako je neko od tog rata imao koristi – to smi bili mi.

SLIKA PETA

Bolesnici su navukli vojne uniforme preko bolničnih pidžama, nezakopčani i raspasani. Kose su im još uvek duge i neuredne, vojne

cipele razvezane i td. Na sredini sobe stoji otvoreni paket s prehrambenim namirnicama, a bolesnici, pobeleli od mleka u prahu, jedu suvo mleko kašikama direktno iz paketa.

KIRO: *(Davudu.)* Dosta si se trpao tim mlekom. Još ot jutra ga jedeš.
DAVUD: Namerno se trpam. Možda se od mleka sredim.
KIRO: Mleko potiskuje polni nagon.
DAVUD: *(baca paket)* Što mi to ranije ne reče? Tri sam paketa pojeo.
KIRO: Kad ne pitaš...
MATEJ: *(ispod kreveta)* Dajte i meni jedan paket.
KIRO: Ne može! Mnogo si mali upašćeš u njega.
HAČO: Evo ti jedan keks.
MATEJ: Samo jedan?
HAČO: Ti si mali. Dovoljno ti je.
MATEJ: Bar jednu čokoladu.
HAČO: Celu čokoladu?! Može li čovek od sto grama da pojede čokoladu od dvesta?
DAVUD: Dajte čoveku čokoladu. Neka i on proba. *(Dodaje mu čokoladu.)*
KIRO: *(Davudu)* Ako se prejede i umre, ti odgovaraš.
DAVUD: U, majku mu! *(Zamisli se i vraća čokoladu.)*
MATEJ: Daj mi je!
DAVUD: Pitaću prvo doktora.
HAČO: *(Pretura po paketu.)* Ovde ima šunke...

Svi guraju glave u paket i počinje rvanje. U tom trenutku vrata se s treskom otvaraju i začuje se visok i zapovednički glas:

FETISOV: Dobro večer, gospodo!

Na vratima je, u impozantnoj pozi i u punoj ratnoj spremi, zastao Fetisov – umiven, izbrijan i ošišan. Bolesnici se ukoče na mestu, a paketi i kašike im ispadaju iz ruku. Fetisov ulazi uspravnog, vojničkog hoda i mirno seda za sto. Bolesnici nastavljaju da stoje preneraženo, ne verujući sopstvenim očima.

FETISOV: *(vojničkim tonom)* Na mestu voljno, gospodo. *(Haču)* Ivanov?
HAČO: Ja! *(Instinktivno zauzima stav "mirno".)*
FETISOV: Čaj!
HAČO: Razumem, gospodine...
FETISOV: *(skromno)* Ja sam pukovnik.
HAČO: Razumem, gospodine pukovniče. *(Otrči ka kuhinji.)*
FETISOV: Divno večer, zar ne?
DAVUD: Ja sam bio desetar, gospodine pukovniče...
FETISOV: Bravo, desetaru! Ne bi bilo loše da se obriješ, a?
DAVUD: Razumem, gospodine pukovniče.

Bolesnici postepeno izlaze iz šoka, vraća im se vojnički instinkt, počinju mahinalno da zakopčavaju uniforme. Ulazi HAČO sa čajnikom i salutira.

HAČO: Zadatak je izvršen, gospodine pukovniče. *(Naliva čaj Fetisovu.)*

FETISOV: (*vidi Mateja pod krevetom.*) A ti, vojniče, zašto si pod krevetom?
MATEJ: Mnogo sam mali, gospodine pukovniče.
FETISOV: Zašto tako misliš?
MATEJ: Zato što sam bolestan, gospodine pukovniče.
FETISOV: Čim nosiš uniformu, znači nisi toliko mali. Šta si bio u vojsci, vojniče?
MATEJ: Vozač.
FETISOV: Ponovo ćeš okretati volan, vojniče...
MATEJ: Vojnik Popov, gospodine pukovniče.
FETISOV: Između ostalog, zašto sutra ne bismo založili kupatilo? Desetaru?
DAVUD: Ja!
FETISOV: Založite kupatilo u 10.
DAVUD: Razumem, gospodine pukovniče.

Ulazi Doktor, drogiran, i u šoku zastaje na vratima. Fetisov ustaje i predstavlja se visokim glasom.

FETISOV: Gospodine doktore, Pukovnik Fetisov na usluzi!

Doktor procenjuje situaciju, gutajući knedle.

FETISOV: Ivanov?
HAČO: Ja!
FETISOV: Čaj za doktora!
HAČO: Razumem, gospodine pukovniče.

Na vratime se pojavljuje Pepa. Fetisov udara petama i uz lagan naklon joj dodaje stolicu.

FETISOV: Gospođice! (*Pokazuje joj stolicu.*)

Pepa se, posrćući, osloni na vrata.

Zatamnjenje.

SLIKA ŠESTA

Zajednička soba. Kreveti su poređani u liniju, a ćebad zategnuta po vojnički. Bolesnici poravnjavaju ivice ćebadi "pod konac".

DAVUD: Pažnja i slušaj ovamo. Kad pogledaš niz konac, sve ivice treba da se sliju u jednu. Zategni, malo, ćebe na trećem krevetu. Pukovnik tako zahteva.
HAČO: On je lud, zar ne shvataš?
DAVUD: Lud, ali opasan. I jak.
MATEJ: (*ispod kreveta*) Iđi desno. Kreći se desno i pazi gde gaziš tim cokulama! Ako me nagaziš, čeka te vojni sud.
KIRO: Ovako je spavaonica mnogo lepša. Pukovniku će se sigurno dopasti.
DAVUD: Reč ga nisam čuo da prozbori, a on ispade pukovnik. Tako ti je to. Ko je komandovao, ponovo će komandovati. Zategni konac.

KIRO: Tri godine nije progovorio. Samo čuti, gleda i izvlači zaključke. A mi i ne znamo s kakvim čovekom živimo...
DAVUD: Završio je Generalštabnu akademiju u Moskvi. Izgleda da je učestvovao i u afganistanskom ratu.
KIRO: Jeste li videli doktora? Ništa ne reče. Popi čaj i izađe.
DAVUD: Doktor! Šta može doktor da kaže, kada pred njim stoji pukovnik Tamanske divizije.
HAČO: Tamanske?!
DAVUD: Baš tako. U vreme puča protiv Gorbačova je bio u Tamanskoj diviziji. Lično je komandovao udarnom tenkovskom brigadom, uhapsio je dvojicu pučista i izneo ih iz Kremlja, uvijene u persijski ćilim.
HAČO: A otkud ti to znaš?
DAVUD: Rekao mi pukovnik.
MATEJ: Lažeš. Pukovnik nikada ne govori o sebi.

U tom trenutku na hodniku odjekne glas Fetisova:

FETISOV: Za večernju smotru – postrojs'!
DAVUD: Stroj se! Brže!

Trojica se brzo postrojavaju, a Matej se svije pod krevetom.

DAVUD: Gospodine pukovniče, Vod je postrojen.
FETISOV: Ravnjas! Mirrrno! Počni sa smotrom! Desetaru?
DAVUD: Ovde!
FETISOV: Ivanov?
HAČO: Ovde!
FETISOV: Penev?
KIRO: Ovde!
FETISOV: Popov?
MATEJ: *(pod krevetom.)* Ovde.
FETISOV: *(strogo.)* Zašto nisi u stroju, Popov?
MATEJ: Zgaziće me neko, gospodine pukovniče.
FETISOV: Vojniče, Popov, uđi u stroj!
MATEJ: Ne mogu! Strah me je, shvatite... Evo, sav drhtim.
(Rasplače se.)
FETISOV: *(oštro)* Popov, uđi u stroj. Odgovornost preuzimam ja, pukovnik Fetisov.
MATEJ: Hteo bih, ali ne mogu... Molim vas! Toliko sam mali, toliko sam mali...

(Rasplače se.)

FETISOV: *(odsečno i glasno.)* Vojniče, Popov. Ustaniiii!

Matej se polako uspravlja, drhteći.

FETISOV: Mirrrno!

Matej se instinktivno ukoči.

FETISOV: U stroj, napred marrrš!

Matej teško podiže nogu i sporim korakom zauzima svoje mesto u stroju.

FETISOV: Armija, gospodo, postoji otkada postoji i čovečanstvo, a stroj postoji otkada postoji armija. Svaka armija se održava na vojničkom stroju i ako si u stroju, niko ne može da zauzme tvoje mesto, zato što bi se tada stroj raspao, a kada se stroj raspadne – raspada se armija. Velike su armije pobeđivane jer se njihov stroj raspao, a male armije su pobeđivale zahvaljujući čvrstom stroju. Ali stroj, gospodo, nije samo stroj od vojnika. Stroj je u nama. I kada se stroj u nama raspadne, čovek prestaje da bude čovek. Stroj u nama održava svakog čoveka, svako društvo, svaku armiju. Jer duh jedne armije je upravo u unutrašnjem stroju svakog njenog vojnika. Je li vam jasno?

SVI: Jasno.

FETISOV: Ravnjajs! Mirrno! Na le-vo! Na de-sno! Gospodo vojnici, zdravo!

SVI: Zdravo, gospodine pukovniče!

Zatamnjenje.

DOKTOR: *(prelistava udžbenik)* Meni je situacija sa Fetisovim u principu jasna: teška šizofrenija je poprimila paranoidnu formu. To se u psihijatriji zove “defaziranje”. Ali nakon nekoliko dana i drugi bolesnici su počeli da se preobražavaju, kao da ih je on zarazio. Umesto bivših strašila, sada su se dvorištem kretali izbrijani, čisti i utegnuti komandos. Pokreti su im postali energičniji, replike – kratke i jasne. Neosporno, Fetisov je pod delovanjem bolesti pridobio onu uverenost i volju da potčinjava, koja je terala ostale da potsvesno i bespogovorno primaju njegovu duševnu nadmoć...

SLIKA SEDMA

Monolog Doktora prekidaju zvuci jutarnje vojne trube. Izdaleka se čuje visoki glas Fetisova: “Jen-dva, jen-dva...” i u dvorište utrčavaju bolesnici, goli do pojasa.

DAVUD: Pojačaj tempo!

HAČO: *(Kiri)* Sada smo baš kao ludaci...

FETISOV: Ne razgovaraj i diši u ritmu! Jen-dva, jen-dva... Stoj! Obuci se! Taako... Ravnjajs! Mirno! Na mestu voljno... *(Fetisov korača pred strojem.)* Za danas dnevni raspored je sledeći: do ručka – čišćenje dvorišta. Posle ručka od 14 do 16 časova – odmor. Od 16 do 20 – vreme za lične potrebe i večera, a od 20 časova, televizija i odmor. Jasno?

SVI: Jasno!

FETISOV: Drugih predloga? Nema... Drugo: od danas započinjemo sa dežurstvima za čišćenje spavaćih prostorija i kuhinje. Ivanov?

HAČO: Ja.

FETISOV: Danas počinješ ti.

HAČO: Razumem, gospodine pukovniče.

FETISOV: Dalje... Gospodo, postoji i jedno, takoreći, delikatno pitanje. Sticajem okolnosti, među nama živi i jedna dama. Sami se dosećate da ona treba da bude premeštena u zasebnu prostoriju.

DAVUD: Ali tamo nema peći...

FETISOV: Da, tačno. Šukriev, postarajte se za peć i drva u sobi gospođice Antonove.

DAVUD: Razumem, gospodine pukovniče. (*Metaju*) Popov! Peć i drva! Trkom, marš!

FETISOV: Nisam završio...

DAVUD: Ostav! Ravnjajs'! Mirno!

FETISOV: Ima signala da nestaju stvari iz noćnih ormarića. Molim izvršioca da stvari vrati na svoje mesto.

KIRO: Razumem!

FETISOV: Ukoliko se slučaj ponovi, izvršilac će biti lišen prava da nosi vojnu uniformu. Jasno?

KIRO: Ako se u jednoj kasarni ne krade, kakva je to onda kasarna?...

FETISOV: I poslednje – nad našim zdravljem bdi jedan pošten i visoko kvalifikovan čovek. Svima je jasno da se radi o Doktoru. Očekujem da se sve njegove naredbe i uputstva ispunjavaju i da mu se prilikom susreta odaje počast.

DAVUD: Gospodine pukovniče! Doktor!

FETISOV: Ravnjas'! Mirno! Pogled-na-desno!

Pojavljuje se doktor, teturajući. Fetisov iskorakne napred i raportira, pozdravljajući po vojnički:

FETISOV: (*pozdravlja.*) Gospodine doktore! Svi su u stroju i spremni za pregled.

Doktor prilazi postrojenima, držeći se neadekvatno, a pukovnik ga prati po vojnički na korak iza njega.

DOKTOR: Vojnici, zdravo.

SVI: Zdravo, gospodine doktore!

DOKTOR: Ima li problema?

HAČO: Nikakvih, gospodine doktore.

DOKTOR: Petrov?

KIRO: Nema!

DOKTOR: Popov?

MATEJ: Nikakvih, gospodine doktore!

DOKTOR: Saznao sam da više ne spavaš pod krevetom?

MATEJ: U stroju se osećam sasvim dobro, gospodine doktore!

DOKTOR: Lepo. Znači da sam suvišan. Samo tako, vojnici!

FETISOV: Trudićemo se, doktore! Ravnjajs'! Mirno! Za doktora – ura!

Zatamnjenje.

DOKTOR: Sudbina mi pruža retku priliku da budem svedok jednog socijalno-psihološkog eksperimenta koji se odvija pred mojim očima. Na kraju krajeva, nije li svako društvo samo jedna igra sa određenim pravilima, koje samo ludaci ne poštuju? A moji bolesnici sada već žive u jednoj

igri, čija pravila poštuju. Znači da oni više nisu ljudi. Naprotiv, zdravlje im je izvanredno. Rešio sam da se u taj proces ne mešam i da ga ostavim da se razvija prirodno, sam po sebi. Počeo sam da zapisujem svoja posmatranja. Pala mi je napamet ideja da razradim sličnu terapiju i da ju patentiram. Možda mi to donese i nešto para, da mogu da se vratim na heroin. Bože! Droga! Droga!! Droga!!!

(Zabija iglu u ruku.)

SLIKA OSMA

PEPA: Dobra dan.

DOKTOR: Dobar dan. Sedite.

PEPA: Mislim da napustim manastir.

DOKTOR: Da napustite manastir?

PEPA: Da.

DOKTOR: I gde ćete da odete?

PEPA: Stupiću u vojsku. Armiji uvek trebaju žene. Nisi li nikada čuo o Majci Hrabrost?

DOKTOR: Čuo sam, razume se.

PEPA: Hoću da budem kao ona. I tamo, na bojnopolju, rizikujući svoj život, da iskupim svoje grehe. Previjaću ranjene, podizaću im duh.

DOKTOR: Za sada nema ranjenih.

PEPA: Biće ih.

DOKTOR: Da. To je vrlo plemenito, ali sada vojska vrlo teško prima žene.

PEPA: Gorovorila sam sa gospodinom pukovnikom i on je rekao da može.

DOKTOR: E, ako je pukovnik rekao...

PEPA: Sutra treba da predam dokumente.

DOKTOR: Gde?

PEPA: Kod pukovnika.

DOKTOR: A, da, razume se...

PEPA: Treba da mi izdate lekarsko uverenje da sam zdrava.

DOKTOR: Zašto lekarsko uverenje?

PEPA: Tako je rekao pukovnik.

DOKTOR: Razume se. Evo...

(Popunjava formular.)

PEPA: Ako bi moglo u dva primerka... Pukovnik tako traži.

DOKTOR: Dobro. Evo još jedan primerak.

PEPA: Nema potpis?

DOKTOR: Stvarno? Da, istina... Evo i potpisa.

(Potpisuje.)

PEPA: I pečat...

DOKTOR: Pečat je suvišan.

PEPA: Pukovnik traži.

DOKTOR: Dobro, kad pukovnik traži... Evo i pečata.

(Udara pečat.)

PEPA: *(zadovoljno uzima uverenja.)* Znači da sam zdrava, jel tako?

DOKTOR: Naravno.

PEPA: Zašto je onda glavni lekar rekao da sam luda?

DOKTOR: Svako može da pogreši.

PEPA: Znači, pogrešio je?

DOKTOR: Svakome može da se dogodi.

PEPA: E, sad ću da mu pošaljem jedan primerak, da drugi put ne vređa.

(Izlazi.)

SLIKA DEVETA

FETISOV: Taako. Da napravimo pregled postojećih materijalnih sredstava. Ivanov?

HAČO: *(pregleda beleške.)* Raspolažemo sa hranom, uključujući konzerve i sokove, za godinu dana.

FETISOV: Šukriev?

DAVUD: Odeće imamo za oko deset godina.

FETISOV: To je za sada dovoljno. Petrov?

KIRO: 84 DEM, 24 USD i 45 miliona starih jugoslovenskih dinara.

FETISOV: Šta će nam stari dinari?

KIRO: Ukrao sam ih pre promene...

FETISOV: Bilo bi bolje da su novi.

KIRO: Više ne kradem, gospodine pukovniče. Ali, ako naredite...

FETISOV: Popov? Kako je sa transportom?

MATEJ: Raspolažemo sa džipom u ispravnom stanju, ali bez guma.

KIRO: Imao je gume, ali...

FETISOV: Za sedam dana da ima gume.

KIRO: Razumem!

MATEJ: Nemamo benzina.

FETISOV: Za sedam dana da ima benzina.

KIRO: Razumem.

HAČO: Gospodine pukovniče, dozvolite mi da vas obavestim!

FETISOV: Slušam vas?

HAČO: Počinju vesti.

DAVUD: Za vesti – na svoja mesta!

Sedaju u red ispred televizora. Hačoga uključuje i počinje da ozvučava.

HAČO: Dobro veče, dame i gospodo. Žestoki okršaji su i danas nastavljeni. Konvoj humanitarne pomoći UN-a ponovo je bio zaustavljen i portparol je izjavio da će UN obnoviti dostavljanje humanitarne pomoći iz vazduha, noćnim letovima Britanskih vazduhoplovnih snaga.

FETISOV: To je dobro...

KIRO: Čak mnogo dobro. Mogu ponovo da pogreše...

HAČO: *(nastavlja)* Članice NATO pakta su izjavile da će, ukoliko se balkanski sukob nastavi, preduzeti odlučne mere za očuvanje bezbednosti u

Evropi. Portparol NATO-a je izjavio da su zahteve za članstvo u tu organizaciju podnele skoro sve države bivšega Istočnoga bloka...

FETISOV: Zaključak je samo jedan – treba da se priključimo NATO-u

Udara pesnicom po televizoru i zvuk se pojavi. Čuje se galas spikera: "Okršaji se nastavljaju". Čuju se pucnjevi i tirade srpskih psovski.

Zatamnjenje

DRUGI ČIN

SLIKA PRVA

Pepa, elegantno utegnuta u vojnu uniformu, i Davud.

DAVUD: Molim te! Samo da pokušam i ništa više.

PEPA: Ne!

DAVUD: Molim te, kao ratni drug.

PEPA: Ne!

DAVUD: Osećam da mi je bolje. Samo da probam da li mi je bolje, ili nije.

PEPA: Slušaj, ako ne prestaneš, reći ću pukovniku.

DAVUD: A zašto pukovniku?

PEPA: Kako zašto? Ti si oženjen a ja sam gospođica. I sam shvataš da nije baš zgodno da mi se udvaraš.

DAVUD: Zar ne služiš Bogu? On će da ti oprost.

PEPA: Sada služim armiji.

DAVUD: A Dunav most?

PEPA: Svi Mostovi ka prošlosti su izgoreli, gospodine desetaru.

Pepa se udaljava, sva važna. Pojavljuje se Doktor.

DOKTOR: Kako si?

DAVUD: Bolje, doktore. Šta jednom vojniku treba? Da se sit najede, da se naspava i ako mu nešto, onako, padne... Ali, ne pada.

Dotrčava, zadihan, Hačo.

HAČO: Gospodine doktore, Pukovnik vas poziva na sednicu štaba.

DOKTOR: Zar već i štab imamo?

HAČO: Da, gospodine doktore.

U tom trenutku, prozvuči rezak zvuk sirene. Hačo i Davud padaju ničice na zemlju.

DAVUD: Lezi, doktore! Vazдушna uzbuna!

Zatamnjenje.

SLIKA DRUGA

Sednica štaba u dvorištu, gde je od ćebadi napravljena kabina za tajno glasanje.

DAVUD: Dolazi doktor!

FETISOV: Ravnjajs'! Mirno! Pozdrav na levo!

Doktor ulazi.

FETISOV: Izvolite, gospodine doktore. Možemo da počnemo. (*Obraća se svima.*) Braćo! Prošlo je već mesec dana od kada nam je nebo poslalo svoj dar, kao što je Bog Jevrejima, koji su počeli da gube veru, poslao Manu nebesnu. Tada smo umirali od gladi i hladnoće i dobili smo taj dar civilizovane Evrope, konkretno, u vidu odeće i hrane. Ali danas, poučeni mudročću proteklog vremena, mi već mirno možemo reći da to nije bio prosto jedan gest humanosti, nego nešto više ot toga. To je bila blaga vest Gospodnja, poziv da im se priključimo. Zato, nakon dugog razmišljanja, predlažem:

1. Da našu vojnu jedinicu, još od danas, objavimo za jedinicu UN.
2. Da teritoriju, na kojoj je stacionirana naša jedinica, objavimo za separatnu evropsku teritoriju, ovde, na Balkanu, na kojoj će važiti evropski standardi života i uzajamnih odnosa.
3. Da uspostavimo vezu sa evropskim administrativnim strukturama i da im se priključimo kao evropska enklava na Balkanu. Ima li drugih predloga? Nema. Predlažem da pristupimo tajnom glasanju i da, u slučaju pozitivnog rezultata, potpišemo osnivačku povelju. Beli listići su "za", crni – "protiv".

Zapečaćuje praznu kartonsku kutiju od čokolade i unosi je u "tamnu prostoriju".

FETISOV: Ravnjajs'! Mirno!

DAVUD: Ravnjajs'! Mirno!

FETISOV: Ka glasačkom mestu – hodom marš!

Svi glasuju, jedan za drugim.

FETISOV: Gospodine doktore! Iako civil, vi ste sve ovo vreme delili sa nama naše patnje i radosti i smatram da je red da i vi glasate. Zato vas u ime celog vojnog kolektiva molim – izvolite!

Nakon napetog kolebanja, doktor ustaje i polako polazi ka urni. Svi, zatajenog daha, očekuju rezultate glasanja. Doktor izlazi iz kabine. Fetisov svečano raspečaćuje urnu i glasno objavljuje rezultat:

FETISOV: Svi glasovi su "za". A sada, da zvanično, kao relanu činjenicu, objavimo prve dve tačke našega programa.

DAVUD: Ravnjajs'! Mirno!

FETISOV: Kao rezultat našeg tajnoga glasanja MI objavljujemo našu vojnu jedinicu za jedinicu UN, a teritoriju koja joj pripada za separatnu evropsku teritoriju na Balkanu! Ovo je naš osnivački dokumenat.

Podiže visoko list hartije.

DAVUD: Ura!

Odjekne moćno "ura" i Pepa polako podiže na jarbol plavu svilenu zastavu UN. Posle toga Davud i Kiro iznose na scenu propusnu rampu.

FETISOV: Od danas pa nadalje, ovo će biti naša državna granica. Za izlazak će se izdavati vize.

HAČO: Znači, nikad nećemo izaći?

FETISOV: Za carinika postavljam vojnika Antonovu.

DAVUD: Idu Kamioni NATO-a...

PEPA: Nikada!

FETISOV: Ne brinite! Vozači NATO-a imaju drugačiji moral...

DAVUD: Znači, impotentni?

FETISOV: Tiše! Tiše! Gospodo, do sada smo realizovali prve dve tačke našeg programa. Ostaje poslednja, ali najvažnija i najteža tačka – uspostavljanje kontakta sa evropskim administrativnim strukturama i naše uključenje u njih. Očekujem vaše predloge za način uspostavljanja kontakta.

Nastaje duga tišina. Nakraju, Doktor podiže ruku.

DOKTOR: Gospodine pukovniče, mogu li dobiti reč?

FETISOV: Izvolite, gospodine doktore.

DOKTOR: Znam da ovoga trenutka svi razmišljate o telefonu u mom kabinetu, ali ja smatram da je njegovo korišćenje za ovakav cilj, u najmanju ruku lakomisleno. Taj telefon će sigurno biti prisluškivan i mi ćemo postati žrtva insinucija i ucene pre nego što dobijemo realnu podršku Zapada.

FETISOV: *(Nakon duge pauze.)* Ja smatram da je doktor apsolutno u pravu. Telefon kao mogućnost otpada. Drugi predlozi?

HAČO: U vreme rata su koristili poštanske golubove.

FETISOV: Da. To je istina.

MATEJ: Možemo da koristimo ptice selice. Sada preleću ogromna jata ka jugu.

FETISOV: To je nekakvo rešenje. Da, koristeći hiljadugodišnje vojno iskustvo, poslaćemo stotine poruka po pticama. Makar jedna od njih će stići do cilja.

HAČO: A odgovor? Kako ćemo dobiti odgovor?

DOKTOR: Normalno je da ga dobijemo opet po pticama.

FETISOV: Od sutra započinjemo da šaljemo poruke.

Zatamnjenje.

DOKTOR: *(vodi beleške.)* Ptice su u ogromnim jatima preletale nad planinom, a oni su ih noću hvatali mrežama, kada bi sletale da predahnu između dugih preleta. Činili su to veoma pažljivo da ih ne povrede i vezivali im za nožice stotine poruka Evropskom parlamentu u Strasburu, UNESKO-

u i kome li još ne. Ptice su odletale na jug ka Grčkoj, a neke još i mnogo dalje, čak do Južne Afrike, kako je to Hačo tvrdio, ali im je Pukovnik razjasnio da UN svuda imaju svoje posmatrače i da će poruke stići do cilja.

SLIKA TREĆA

Svako drži po jednu pticu i vezuje joj poruku za nogu.

DAVUD: Kljuca... Izkljuca mi ruke.

HAČO: Kljucaju zato što ne znaju da su nam namere plemenite. Kada ih budemo pustili, shvatiće da su naše namere plemenite i prestaće da nas kljucaju.

DAVUD: Nešto se mislim, gde li će ova ptičica da odleti, mamicu li joj regrutsku?

MATEJ: Nemoj da psuješ ptice. Psovanje ptica je greh.

Napolju, do vrata, zastaje Doktor sa svojim beleškama i osluškuje njihov razgovor.

KIRO: Zašto?

MATEJ: Zato što je čovek postao od ptica.

KIRO: Čovek je postao od majmuna.

DAVUD: Čovek možda, desetar nije. Desetar potiče od običnog vojnika.

KIRO: Za desetare ne znam, ali je čovek postao od majmuna.

MATEJ: Da, ali je majmun postao od sisara, a sisari su, opet, postali od ptica. Tako da je čovek postao od ptice i jednog dana se ponovo može pretvoriti u pticu.

KIRO: A što baš u pticu?

MATEJ: Zato što samo ptice i čovek mogu da lete. Ptice krilima, a čovek duhom. A, osim toga, ptica je plemenito biće i, uprkos tome što je toliko mala, može da izvrši velike podvige – da prenese naše poruke hiljade kilometara i da nas izbavi.

HAČO: Svako je biće, malo ili veliko, sposobno da izvrši podvig.

MATEJ: I jeste i nije tako. Jedan veliki podvig, upoređen sa rastom jednog malog bića, postaje neuporedivo veći.

DAVUD: Jesmo li svi spremni?

SVI: Spremni.

DAVUD: Onda, da ih puštamo.

SVI: Da puštamo.

Odlaze do otvorenoga prozora.

DAVUD: Ravnjajs'! Mirno! Spremniii! Tri-četiri. Puštaj!

SVI: Pušta-a-aj!

Čuje se zvuk krila i svi dugo ledaju za pticama koje odleću.

KIRO: Odleteše...

DAVUD: Možda je čovek i postao od ptice, ali nije kao ona, jer ptica uvek može da odleti gde hoće, a mi bi smo zauvek ostali ovde da nije bilo Pukovnika.

HAČO: To znači da i čovek može da poleti ako hoće.

KIRO: Pukovnik može da leti. Juče sam ga svojim očima video.

MATEJ: Ti si lud.

KIRO: Znam. Ali sam ga video. Mahao je rukama prema jednom jatu i onda se polako odvojio od zemlje, podigao se na metar, stajao tako pola minuta i ponovo se prizemljio.

HAČO: Bio si pijan.

KIRO: Više ne pijem. Kažem vam istinu.

MATEJ: A zašto ne odleti kad već može.

KIRO: Zato što neće da nas ostavi. A možda hoće i nas da nauči.

MATEJ: Ponekad, uveče, strašno mi se prohte da ponovo postanem mali, da se priljubim uz neku veliku pticu i da poletim. Da letim dugo, veoma dugo i da sletim čak TAMO i da im predam celu poruku. A kada me vide onako malog, ONI će da kažu: "Kako je ovako malecno biće uspelo da preleti tako veliku razdaljinu?" A ja ću da im odgovorim: "Uspeo sam, jer tamo su moji prijatelji, koji, iako veliki, nisu manje nesrećni od mene." Onda će oni da pitaju: "Zašto su nesrećni?", a ja ću da im odgovorim: "Zato što su ljudi, a ludake kod nas niko ne razume".

Doktor se tiho udaljava.

SLIKA ČETVRTA

Pepa je prigrllila jednu pticu, čija je glava savijena pod krilom i ljulja je uspavljujuće, pevajući joj pesmu kojom deca uspavljaju piliće.

PEPA: (Peva.) Spavaj, spavaj pilence
Majka ti je ptica,
Otac ti je lisac...

Prolazi Fetisov i elegantno, oficirski salutira:

FETISOV: Pozdravljam vas, gospođice. Pukovnik Fetisov na usluzi.

PEPA: Psssst! Tiho! (Ostavlja zaspalu pticu.) Zaspala je...

FETISOV: Da, zaista...

PEPA: Ptice veoma brzo zaspivaju.

FETISOV: Da... Nisam obraćao pažnju na to.

PEPA: I nije dobro da ih budiš, dok se same ne probude, inače prestaju da pevaju.

FETISOV: Interesantno...

PEPA: Šta li sada sanja? Sigurno sanja da je već u toplim krajevima... A tamo je sigurno neko čeka, da ne bude sama... Ptice žive u parovima...

FETISOV: Da, da... To smo, čini mi se, učili u školi...

PEPA: Te se stvari ne uče...

FETISOV: Danas je lepo vreme...

PEPA: Da, da.

FETISOV: Ima i sunca...
PEPA: Da.
FETISOV: Juče, takođe, nije bilo loše...
PEPA: Nije bilo.
FETISOV: Da... Ali, ne zna se kakvo će biti sutra.
PEPA: Tako je... Za sutra se ne zna.
FETISOV: Može i cele nedelje da bude ovako...
PEPA: Može, može...
FETISOV: To kada jednom krene... Stalno je tako. Dok se ne pokvari, stalno je lepo...
PEPA: Tako je.
FETISOV: Posle se ponovo popravi... E, hajde doviđenja.
PEPA: Doviđenja. I izvinite...
FETISOV: Zbog čega?
PEPA: Pa... Vi umete tako divno da vodite razgovore, a ja...
FETISOV: Kakve razgovore?
PEPA: Pa, o vremenu... I o drugim stvarima...
FETISOV: O, to je ništa... Toliko je jednostavno da ću i vas da naučim...
PEPA: Mnogo vam hvala.
FETISOV: Nema na čemu. Dozvolite mi da se udaljim, gospođice! (*Salutira i odlazi.*)

Pepa uzima zaspalu pticu, grli je i rasplače se.

PEPA: Bože, samo da ga slava i vlast ne pogube! Vlast i slava najlakše pogube muškarce.

Zatamnjenje.

DOKTOR: Počeše da čekaju odgovor na poruku po pticama. Po ceo dan na dvorištu je bio dežurni koji je osmatrao nebo, a ostali su vrebali po stenama i drveću, ne bi li pronašli sletelu pticu sa porukom. Ponekad su sa severa dolazila ogromna jata, koja su satima preletala nad klisurom. Tada bi svi izlašli na poligon i dugo gledali ka nebu, da se neka ptica ne odvoji od jata i sleti kod nama. Svima su oči suzile od dugog piljenja...

SLIKA PETA

Svi su na poligonu i gledaju ka nebu, izdavajući vabeće zvuke, poput ptica. Odeća i lica su im pokrivena ptičijim izmetom. S vremena na vreme, po njima pada ptičji izmet. Pepa je pod suncobranom.

KIRO: Gledajte, gledajte! Dolazi novo jato. Bože, nebo je pocrnelo od ptica...
DAVUD: Zalegni! (*Svi se sakrivaju dok "kiša" ptičjeg izmeta pada.*)
HAČO: Vidi onu sedmu, četvrti red, s desna. Izgleda da ima nešto na nozi?
DAVUD: Vidite li jednu gde leti van stroja, Leti niže od ostalih? Znači da joj nešto teži?
HAČO: Možda nosi poruku? Ne, ne... Ode prema drugima.
PEPA: Još jedno jato dolazi sa severo-zapada. Još veće.
DAVUD: Zalegni! (*Svi se ponovo sakrivaju dok pada "kiša" ptičjeg izmeta.*)

HAČO: Tačno, ali to su gavrani?
MATEJ: Još bolje! Gavrani su najinteligentnije ptice.
FETISOV: Gavrani su jaki i mogu da prenesui bilo koju poruku. Dobro pazite da li će neki da se odvoji od jata?
HAČO: Pogledajte, dva jata su se pomešala!
MATEJ: Nije istina! Tako izgleda odavde, ali oni lete na različitim visinama i uopšte ne mogu da se pomešaju. Svako jato ima svoj vazdušni koridor.
DAVUD: Ako, sad, neka ptica s porukom iz gornje eskadrile, hoće da sleti kod nas, donja eskadrila neće da je propusti...
MATEJ: Ma, ne! U tom slučaju će da joj otvore koridor. Gledajte pažljivo da li neće da problesne vazdušni koridor!
KIRO: Zašto gledamo na sever kada su nam poruke otišle na jug? Treba da gledamo prema jugu.
DAVUD: Tačno! Apsolutno tačno! Traba da gledamo prema jugu. Ravnjajs'! Mirno! Na levokrug!

Svi se okreću u krug ka jugu i ponovo podižu glave prema nebu.

HAČO: S juga ne dolaze nikakve ptice?
MATEJ: Stvarno?
KIRO: To je sasvim jasno. Zimi ptice lete na jug, a ne na sever...
FETISOV: NATO može da dobije poruku na jugu, a da je pošalje sa severa. Njihove mogućnosti za komunikaciju su neograničene.
HAČO: Znači, može da dođe i sa severa.
KIRO: Normalno da će doći sa severa. Koja je ptica, poput nas, luda da zimi leti na sever.
DAVUD: Ravnjajs'! Mirno! Na levokrug!

Svi se ponovo okreću prema severu.

PEPA: Dolaze dva nova jata.
HAČO: (*Uplakano.*) Gospode, toliko mnogo ptica, a ni jedna ne sleće kod nas!
PEPA: Smirite se! Ne očajavajte! Ptica ima na milijarde. Ako su oni poslali hiljadu poruka, znači na svaki milion ptica, samo je jedna s porukom. A do sada ni pola miliona nije preletelo...
MATEJ: Vidite li jednu koja pravi lupinge? Vidite li je?
SVI: Gde?
MATEJ: Eno tamo. U sredini drugog jata.
PEPA: Želi da nam privuče pažnju, zar ne shvatate?
HAČO: Tačno. Ili bar tako izgleda.
MATEJ: Tako je. Pogledajte, ni jedna druga ptica ne pravi lupinge osim ove.
HAČO: Vidite, vidite! odvojila se od jata.
MATEJ: Evo, silazi.
DAVUD: Prema šumi! Leti prema šumi.
HAČO: Više se ne vidi. Sigurno je sletela. Idemo da je potražimo.
KIRO: Gde?
HAČO: U šumi, gde bi...
KIRO: Kako ćemo je pronaći u šumi? Šuma je hiljade hektara.
MATEJ: Javiće se sama.
KIRO: Svi smo mi ludaci, al ti si skroz lud... Kako će ptica da nam se javi?

FETISOV: Oni su je dresirali.
KIRO: To već može...
DAVUD: Ka šumi! Trkom marš!
SVI: Ka šumi! Ka šumi!
DAVUD: Napred!

ZATAMNJENJE.

DOKTOR: Ta ptica je možda i nosila neku poruku, ali je oni ne nađoše, jer se spustila magla. Tražili su je u magli sve do večeri ali se verovatno ptica izgubila i nije im se javila. Sledećih dana, jata je bilo manje, a poruka nikako nije stizala. Pukovnik je, takođe, bio uznemiren iako to ničim nije pokazivao. Marševi i vojne vežbe na poligonu su se nastavljali svakog dana, ali je on i sam razumeo da jednu armiju ne možeš beskonačno dugo pripremati, a da je nikud ne povedeš. Nastavljali su da čekaju poruku, ali se za to vreme desio i jedan neprijatan incident.

SLIKA ŠESTA

Kiro i Davud se šunjaju u tami.

DAVUD: (Šapatom.) Petrov?
KIRO: Da.
DAVUD: Gde si?
KIRO: Ovde.
DAVUD: Puzanjem napred!
KIRO: Dolazim.
DAVUD: Zalegni! Tu je. Tako veliku pticu nisam ranije viđao.
KIRO: Jesi li siguran?
DAVUD: Siguran sam. Video sam je kada je ušla?
KIRO: Kakva je ptica?
DAVUD: Nisam shvatio, mislim da je ženska... Ali je bila mnogo velika i krupna. I ima sve...

Čuje se lepet krila.

DAVUD: Eto, jesi li čuo?
KIRO: Čuo sam.
DAVUD: Ne rekoh li ti. Velika! Sama je došla, nisam je vabio – znači traži nešto...
KIRO: Traži kontakt. Zatvori prozor da ne izleti.
DAVUD: Sve sam zatvorio. Ti pazi na vrata, a ja idem da je opipam za poruku.
KIRO: Opipava se s leđa.
DAVUD: Znam.
KIRO: Sasvim otpozadi i opipavaš.
DAVUD: Nemoj da učiš desetara.
KIRO: Ako napipaš i novac, uzmi ga.
DAVUD: Neprijatelj je pred nama. Polazim!
KIRO: Puzanjem, napred!
DAVUD: U napaaad!

Zvukovi borbe i jauci.

DAVUD: Uh, mamicu ti! Jao, probi mi lobanju! Upomoć! ranjen sam!
KIRO: Drži se, dolazim!
DAVUD: Uđi u borbu prsa-u-prsa!
KIRO: Ulazim!

Čuju se udarci.

DAVUD: Mene udaraš!
KIRO: Izvini, šta ćeš, borba prsa-u-prsa!
DAVUD: Pobeže! Sadra mi oči, ali naći ću je ja!
KIRO: Ima li poruka?
DAVUD: Ne znam! Ne znam, ali ja se, izgleda, sredih!
KIRO: Lažeš!
DAVUD: Ne lažem. Dok sam je opipavao, osetio sam kako me nešto obuzima...
Naći ću je ja i dovršiću je.

U sobi se pali svetiljka. Na vratima stoje Fetisov i ostali.

FETISOV: (Strogo.) Ko je posegao na pticu?
DAVUD: Ona je prva posegnula... ja sam je samo opipavao za poruku.
FETISOV: Ustani! Mirno! Ptice su nemaju razum, ergo bespomoćne su. Mi od njih očekujemo poruku i spas, a kako ih dočekujemo? Nasiljem?! Možete li da zamislite kako bi na to pogledala Evropa? I kako ćemo je mi pogledati u oči, kada pred nju izađemo? Kako ćemo te ljude, koji su nam poslali hranu, kada smo umirali od gladi, odeću, kada smo umirali od hladnoće i nadu, kada smo bili propali od očajanja, pogledati u oči? Te ljude, koji će nam po pticama poslati poruku i, kada je dobijemo, primiti nas kao braću? Jer, ti ljudi nisu obični ljudi, oni su anđeli!
PEPA: (*Ispuzava ispod kreveta.*) Poruka! Poruka!! Stigla je poruka. (*Ona drži u rukama malu ptičicu.*) Zaplela se u mrežu i već je bila promrzla od hladnoće. Donesoh je na toplo i napipah poruku na nozi. Napisana je na metalnom prstenu. Evo!

Fetisov uzima pticu i pažljivo razgleda poruku.

HAČO: Orintološki prsten... Nešto piše?
FETISOV: To je šifrovana poruka.
HAČO: Piše D. 01/01.
KIRO: (*Čita polako.*) D. 01/01.
FETISOV: (*Dešifruje.*) Dođite. Prvog. Prvog. (*Svima.*) Prvoga januara polazimo.
HAČO: Kako to polazimo?
FETISOV: O zapovedi se ne raspravlja! Jel jasno?

Zatamnjenje.

DOKTOR: To što mi je prvog trenutka izgledalo nemoguće, započe, svakim proteklim danom, da postaje sve realnije. Isteraše stari džip i prefarbaše

ga u belo, a na poklopcu motora i na vratima se pojavi plavi znak UN. Disciplina je svakoga dana postajala sve čvršćom. Da bi imali dovoljno vremena, počeli su da ustaju u 4:30 ujutru.

SLIKA SEDMA

Na zidu – mapa Evrope, na kojoj je ogromnim crvenim strelama označena maršruta. Pred mapom stoji Fetisov s štapom za pokazivanje.

FETISOV: Još jednom maršruta. Odavde u Srbiju. Srbija-Mađarska. Mađarska-Slovačka, Slovačka-Češka, Češka-Nemačka, Nemačka-Francuska, Francuska-Strasbur. Ali, još u Srbiji mi možemo da ostvarimo kontakt sa delovima UN. A sada, moguće prepreke. Prvo, može nas zaustaviti saobraćajna policija.

HAČO: Nemoguće. Saobraćajna policija nikada ne zaustavlja automobile sa oznakama UN.

FETISOV: Tako je. Dalje.

KIRO: Dalje je granica i odatle će nas vratiti zbog pasoša.

FETISOV: Gospodo! Mi imamo osnivački dokument kojim smo priključeni UN i niko ne može da zaustavi jednu vojnu jedinicu UN-a. Danas je 30. decembar i mi smo već definitivno spremni. Sutra je 31. decembar. Proglašavam ga danom za razmišljanje i odmor... Polazak je 31. decembra u 00 časova. Slobodni ste.

Zatamnjenje.

DOKTOR: Oni su zaista bili spremni da krenu. Razume se da svaki veliki projekat ima svoje slabo mesto: Ja bih mogao da telefoniram u psihijatrijski dispanzer i da osujetim sve. Ali tada bih srušio njihovu igru u kojoj su oni živeli kao normalni. I oni bi se tada ponovo pretvorili u ljudske olupine, kakvi su i pre bili. I, na kraju krajeva, ko može da garantuje koja je igra prava. Njihova mala igra, ili velika igra svih ostalih koji sebe nazivaju normalnima. Razume se da će ih vratiti sa prve granice, inače bih pošao i ja. Može biti da bi neko tamo dobro platio za moje beleške. Čak sam već i zamišljao kako ležim na stepeništu katedrale u Kelnu ili pod mostovima Sene – drogiran, bogat i neuznemiravan niodkoga. Tridesetiprvog, Fetisov dođe kod mene...

SLIKA OSMA

Doktor je sam. Na vratima se kuca.

DOKTOR: Da. Uđi.

Ulazi Fetisov i pozdravlja.

FETISOV: Dobar dan, gospodine doktore.

DOKTOR: Sedite.

FETISOV: Zahvaljujem. (*Seda.*) Gospodine doktore, želeo bih, pre svega, da vam iskažem svoje poštovanje za vašu poziciju nemešanja. Ja sam vojnik i meni je apsolutno jasno kakve poteškoće ste mogli, i još uvek možete, da nam stvorite.

DOKTOR: Kao što i sami vidite, ne činim to.

FETISOV: Vi, razume se, imate i mogućnost drugoga izbora, ali mi nemamo. Mi moramo da krenemo.

DOKTOR: Verujete li da ćete uspeti?

FETISOV: Kakvo pitanje?

DOKTOR: Do tamo ima pet državnih granica, a vi nemate ni jedan dokument?

FETISOV: Kako to? A osnivački dokument?

DOKTOR: To je čista paranoja.

FETISOV: Ostati ovde je gore od paranoje. Svaki san i svaki velik poduhvat su paranoja, doktore.

DOKTOR: Veliki poduhvati retko uspevaju...

FETISOV: (*polako i jasno.*) Doktore, hoću – znači mogu!

DOKTOR: Može biti... Ludom i Bog pomaže.

FETISOV: Doktore, na ovome svetu, Gospod jedino ludacima pomaže. Zato što je i sam bio lud kada ga je stvarao. I sada je zaljubljen u svoju grešku.

DOKTOR: Može biti... Ima logične sveze...

FETISOV: U ponoć krećemo. (*Pozdravlja i izlazi.*)

DOKTOR: (*Sam.*) Krenuti, ili ne krenuti? Koga da sledim? Jorika ili Fortinbrasa? U svakom slučaju, do sada sam sledio samo normalne i ne bih rekao da sam bogzna gde stigao. Ni geografski, ni bilo kako...

SLIKA DEVETA

Zatamnjenje u kome prozvučava vojna truba i bat teške vojničke obuće. U tami se čuju glasne komande Fetisova:

FETISOV: Postrojs! Ravnjajs! Mirno! Započni proveru! Šukriev?

DAVUD: Ovde.

FETISOV: Antonova?

PEPA: Ovde.

FETISOV: Ivanov?

HAČO: Ovde.

FETISOV: Popov?

MATEJ: Tu.

FETISOV: Petrov?

KIRO: Ovde.

FETISOV: Ravnjajs! Mirno! Na desno! Ka izlazu, hodom marš! (*U tami prozvučava bat koraka. Bat se postepeno pojačava.*) Stoj! Na levo! Ravnjajs! Mirno!

Scena se osvetljava i vidimo ih svih postrojene ispred belog džipa, na kome vijori zastava UN.

FETISOV: Gospodo, budući da smo vojna jedinica UN-a, bićemo prinuđeni da koristimo strane jezike. Po tom pitanju mogu da izjavim da je moj maternji jezik ruski.

DAVUD: Ja govorim ciganski.
HAČO: Ja znam jedan monolog na engleskom: "To be or not to be..."
PEPA: Bolje će biti da čutiš...
HAČO: Ja ću da čutim, ali ako ti progovoriš o Dunav mostu, svi će shvatiti da smo ludaci.
PEPA: Ko je lud? Je li ovo dokument? Jel tu piše da sam zdrava? Piše li?
FETISOV: Gospodo! Gospodooo! Vi niste ludi, gospodo! Vi ste samo različiti od drugih. Vi prosto niste stvoreni za ovaj svet, gospodo, zato što je ovaj svet stvoren za jednake. A naš, istinski svet, negde postoji i mi moramo verovati u to jer, u Bibliji je kazano:
Neka su blaženi oni koji stradaju!
Blaženi oni koji se mole!
Blaženi oni koji plaču!
Blaženi niži duhom!
Mi smo sve to zajedno, braćo, i zato neka dodamo i ono što su Božija usta propustila:
"Neka su blaženi ljudi"! I neka verujemo u to, iako nigde u "Harti o ljudskim pravima" nema ni rečka o pravima ludih. Ovde, jedino pravo koje imate je biti lečen, da bi postali jednaki. Zato su ljudi najnezaštićeniji i najnesrećniji ljudi na svetu. Mi treba da pobegnemo od njega. U stvari, mi već bežimo, ali ne kao pobeđeni. Mi ćemo pobeći kao pobednici. I uspećemo, zato što smo različiti. Je li jasno?
SVI: Jasno je!

Doktor, koji je do tog trenutka slušao sa strane, približava se Fetisovu.

DOKTOR: Gospodine pukovniče, dozvolite mi da uđem u stroj.
FETISOV: Da.

Svi aplaudiraju i Doktor zastaje na kraju stroja. Fetisov zastaje na drugom kraju.

FETISOV: Ravnjajs! Miiino! Gospodo, napred! Hodooom marš!

DOKTOR: Najlakše se prelazi granica 1. januara ujutru... Carinike uopšte nismo videli – verovatno su još otpraćali staru godinu. Vojnici graničari pozdraviše Pukovnika UN i poželeše mu srećan put. A u zoru već smo putovali po inostranstvu. Tamo se ljudi nisu delili na lude i normalne, neg na hrišćane i muslimane. Sudbina će uvek naći načina da razdeli ljude. Hiljade izbeglica je išlo na istok, a mi na zapad, odakle su ti ljudi bežali jer, kako reče Pukovnik, put ka raju prolazi kroz pakao. Koliko više putovasmo ka zapadu, toliko više jedinica UN susretasmo i pozdravljasm se s njima. Na kraju se prisajedinismo jednoj koloni francuskih plavih šlemova i pođosmo s njima ka severu. Nakon pet dana uđosmo u Strasbur.
U zgradu Evropskog parlamenta nas ne pustiše, zato poslasm molbu poštom. Ovde su ljudi veoma tačni i nakon mesec dana nam odgovoriše. Pisali su nam da nemaju takav zakon koji tretira pitanje samovoljno prisajedinjenih tuđih vojnih jedinica. Iz istog razloga ne mogu da nas ekspulsiraju. I tako, ostasmo izvan zakona, iako u srcu

Evrope. Podigosmo logor u centru Strasbura, pred katedralom, gde svako, ko je izvan zakona, može naći utočište u hramu. Slavim te, Bože!

SLIKA DESETA

Povijenih glava i pali u očajanje, svi sede na zemlji. U tom trenutku glasno odjekne tvrdi i samouvereni glas Fetisova.

FETISOV: Ustani! Postrojs!

Ispunjavaju komandu.

FETSIOV: Ravnaj! Mirrno!

Ispunjavaju komandu.

FETISOV: Braćo, izvojevali smo ogromnu pobjedu. Prođosmo hiljade kilometara i stigismo dovdje. To je ogroman podvig i to će nam dati snagu da produžimo napred. Najvažnije na ovome svetu je uspraviti se i produžiti. Pravi vojnik je vojnik do kraja svog života i dok je živ, uvek nalazi snagu da se uspravi i da produži ka onom predivnom svetu za koji je stvoren. Jasno?

SVI: Jasno!

FETISOV: Za pobjedu – ura!

SVI: Ura!

FETISOV: Ravnaj! Mirno! Hodom marš! Jen-dva, jen-dva...

Prolaze u koloni po jedan i marširaju oko Fetisova.

FETISOV: Vod!

(Ova komanda označava "udari jače nogom" i oni produžavaju svoj marš uz teški bat vojničke obuće.)

FETISOV: Jen-dva, jen-dva... Ton za pesmu!

Zapevaju marširajući.

FETISOV: Jače! Jače!! Zbij redove! Leva, leva! Jen-dva! Leva, leva, jen-dva!

Fetisov sve glasnije nadvikujući pesmu, dok se na kraju ne uhvati za srce i padne na zemlju. Drugi mu pritrčavaju i podižu ga sa zemlje. U delirijumu, Fetisov nastavlja da viče:

FETISOV: Mi ćemo pronaći taj predivan svet. Pronaći ćemo ga čak i da ne postoji na zemlji, jer ćemo produžiti da ga tražimo i nakon smrti. Svemir je beskrajn i niko nije uspeo svuda da stigne i ne može da dokaže da takvog sveta nema. Ustani! Ravnaj! Hodom marš!

Doktor mu daje injekciju morfijuma i on pritihne na rukama ostalih.

Zatamnjenje.

DOKTOR: Pukovnik više nije hteo da se budi. Dadoh mu poslednju ampulu morfijuma, ali mi nije toga žao. Meni morfij nije više potreban. Fetisov me je naučio kako da postignem isto i bez droge – uspraviti se i produžiti.

Sve se to zbilo mnogo odavno, pre jedne, dve ili tri godine – više i ne pamtim tačno. U svakom slučaju bilo je negde okolo 2 hiljadite godine. danas ne znam koji smo tačno dan i koji mesec, ali znam da je proleće, jer uhavtismo jednu pticu selicu i Dadud iskoristi slučaj da po njoj pošalje ženi pismo.

Scena u kojoj svi puštaju pticu.

DAVUD: Puštaj!
SVI: Pušta-a-aj!
HAČO: Poletela je!
KIRO: Već se ne vidi!
MATEJ: Vidim je! Vidim. Napušta Francusku! Već je u Nemačkoj!
HAČO: Nemačka – Češka...
KIRO: Češka-Slovačka...
PEPA: Slovačka-Mađarska...
MATEJ: Mađarska-Srbija...
SVI: Srbija – (Prekrste se.) O, Bože! Sletela je!

Zatamnjenje.

DOKTOR: I pošto nije znao da piše, Davud mi je izdiktirao pismo. Evo ga:

DAVUD: “Draga! Pišem ti iz Francuske, sa katedralnog placu u Strasburu. Vreme ovde je sunčano, ali i kod nas mora da je sunčano jer, kada je proleće svuda je sunčano. Ovde je lep kraj i dobri su ljudi. I vazduh je čist, ali samo od vazduha se ne živi. Nije stvar u hrani – mi smo ovde vojnici i ljudi nam svaki dan daju novac. Za novu godinu ću vam poslati razglednicu, da se deca obraduju. Oni su, sigurno, već odrasli... Oprosti, zaboravih da upitam da li imaju novog tatu? Ako se neki tata pojavi, uzimaj jer, bez oca se ne živi – to mi je već jasno. Mi se ovde ne predajemo. Održavamo visoki bojni duh i svaki dan u četiri popodne izvodimo stojevu obuku. Ljubim vas i volim.”

Vaš voljeni suprug i otac – Davud Šukriev.

EPILOG

Časovnik na katedrali odbija četiri sati popodne. Doktor, u besprekornoj stojevoj formi, isparvljen na centru trga, komanduje glasno i ritualno:

DOKTOR: Ra-a-vnjajs! Mir-r-no! Hodo-om, marš!

Postrojeni po dvoje, vojnici udaraju nogom u svečanom maršu. Naokolo žamori i aplaudira gomila turista a vod produžava svoj svečani marš.

Jedan od vojnika silazi sa scene i, sa monetama u jednom plavom šlemu, prolazi između gledalaca u salonu.

KRAJ